

NOTA – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

PUURS - RIJKSWEG 12

A. DEVROE
OKTOBER 2024

COLOFON

Project

Nota – Puurs, Rijksweg 12

ID bekrachtigde archeologienota

ID 25987

Opdrachtnemer

Ondersteboven BV
Schaapsweg 106
3550 Heusden-Zolder
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2024 Ondersteboven bv

Ondersteboven bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Fase 2: Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem .	2
2.1. Administratieve gegevens.....	2
2.2. Onderzoeksstrategie	2
2.2.1. Proefsleuvenonderzoek.....	3
2.2.2. Voorwaarden onderzoeken.....	5
2.3. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk	5

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Aan de Rijksweg 12 te Puurs is de bouw van “Multi Storey Facilities” gepland. Voorafgaand huidige omgevingsvergunning werd reeds een omgevingsvergunning bekomen voor de sloop van het gebouw. De nieuwbouw zal zorgen voor een diepe verstoring van de ondergrond. Eventueel aanwezige archeologische resten kunnen hierbij verstoord worden.

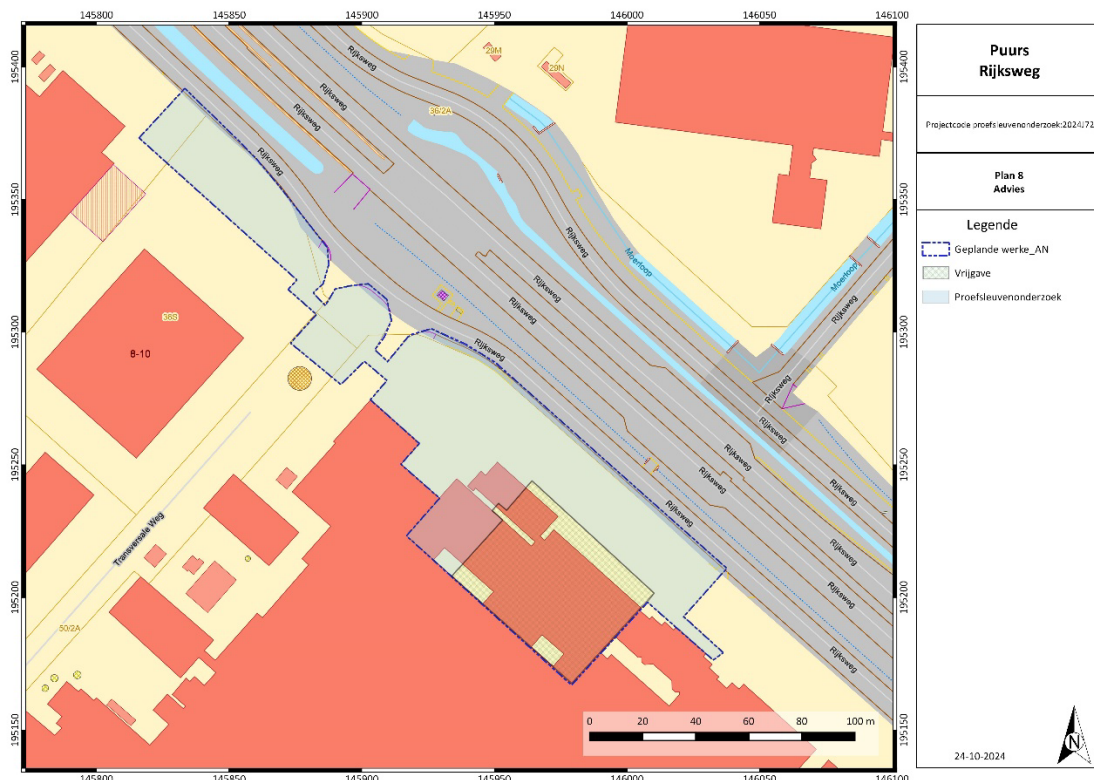
Op basis van een archeologisch bureauonderzoek werd geconcludeerd dat het projectgebied een lage potentie heeft voor het aantreffen van steentijdvondsten. De ligging volgens de bodemkaart op gronden met een dik humeus dek biedt wel potentie voor vindplaatsen vanaf de pre-/protohistorie tot in de middeleeuwen. Vanaf de Nieuwe Tijd worden vooral landbouwgerelateerde sporen verwacht.

Gezien de bodemimpact van de geplande werken en het archeologisch potentieel werd bijkomend onderzoek geadviseerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

Het proefsleuvenonderzoek werd op 10 oktober 2024 uitgevoerd. In totaal werden 6 spoornummers geregistreerd. Deze kunnen grotendeels in verband gebracht worden met het gebruik als akker. Ter hoogte van het projectgebied zijn ook ophogingen/verstoringen aanwezig waardoor het archeologisch niveau deels is verstoord.

Gezien de aard van de aangetroffen sporen (voornamelijk landbouwgerelateerd), de aanwezige ophoging/verstoring en het ontbreken van relevante archeologische sporen is geen vervolgonderzoek nodig ter hoogte van huidig projectgebied.

De vrijgave geldt enkel voor huidig projectgebied. De resterende zones van het globaal projectgebied, zoals opgenomen in de archeologienota, dienen nog onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Dit wordt hier verder besproken.

Figuur 1: Zone geplande werken volgens de archeologienota met aanduiding advies: vrijgave voor huidig projectgebied en proefsleuven voor resterend gebied.

2. FASE 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Locatie: Antwerpen, Puurs-Sint-Amands, Rijksweg 12

Bounding box (Lambert 72): Punt 1 (NW) X: 145817.553 Y: 195395.136
Punt 2 (ZO) X: 146037.605 Y: 195152.249

Kadaster: Provincie Antwerpen, Puurs-Sint-Amands, afdeling 1, Puurs, sectie D, percelen 35r (partim), 36r (partim), 50/2 (partim), 50e (partim)

Oppervlakte geplande werken: ca. 8512 m²

Figuur 2: Het Grootchalig Referentiebestand met aanduiding projectgebied en geplande werken. © AGIV

2.2. ONDERZOEKSSTRATEGIE

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek kan nuttig zijn op zeer grote terreinen waar grote structuren zoals brede grachten, wallen en stenen constructies verwacht worden. Vermoedelijk zijn dergelijke sites niet aanwezig in het projectgebied. Bovendien kan bij dit type vooronderzoek de afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden en dient alsnog een andere techniek voor het opsporen van vindplaatsen gebruikt te worden. Op basis van de kosten-batenanalyse wordt dit onderzoek niet voorgesteld.

Veldkartering

Een veldkartering is vooral nuttig op landbouwgronden die net geploegd worden. Gezien de bebouwing en verharding is dit hier niet het geval. Deze methode wordt dan ook niet geadviseerd.

Landschappelijk/verkennd/waarderend booronderzoek / proefputten ifv steentijdsites

Onderzoeken in functie van steentijd (landschappelijk/verkennd/waarderend booronderzoek, proefputten) zouden nuttig kunnen zijn aangezien steentijdvondsten niet uitgesloten kunnen worden. Op basis van het bureauonderzoek werd het archeologisch potentieel voor steentijdsites eerder als laag ingeschat. Dergelijk onderzoek wordt hier dan ook niet geadviseerd.

Een *proefsleuvenonderzoek* lijkt de meest aangewezen methode om het projectgebied te onderzoeken. Op deze manier kan meteen een goed beeld gevormd worden van eventueel aanwezige verstoringen, ophogingen en archeologische sporen.

2.2.1. PROEFSLEUVENONDERZOEK

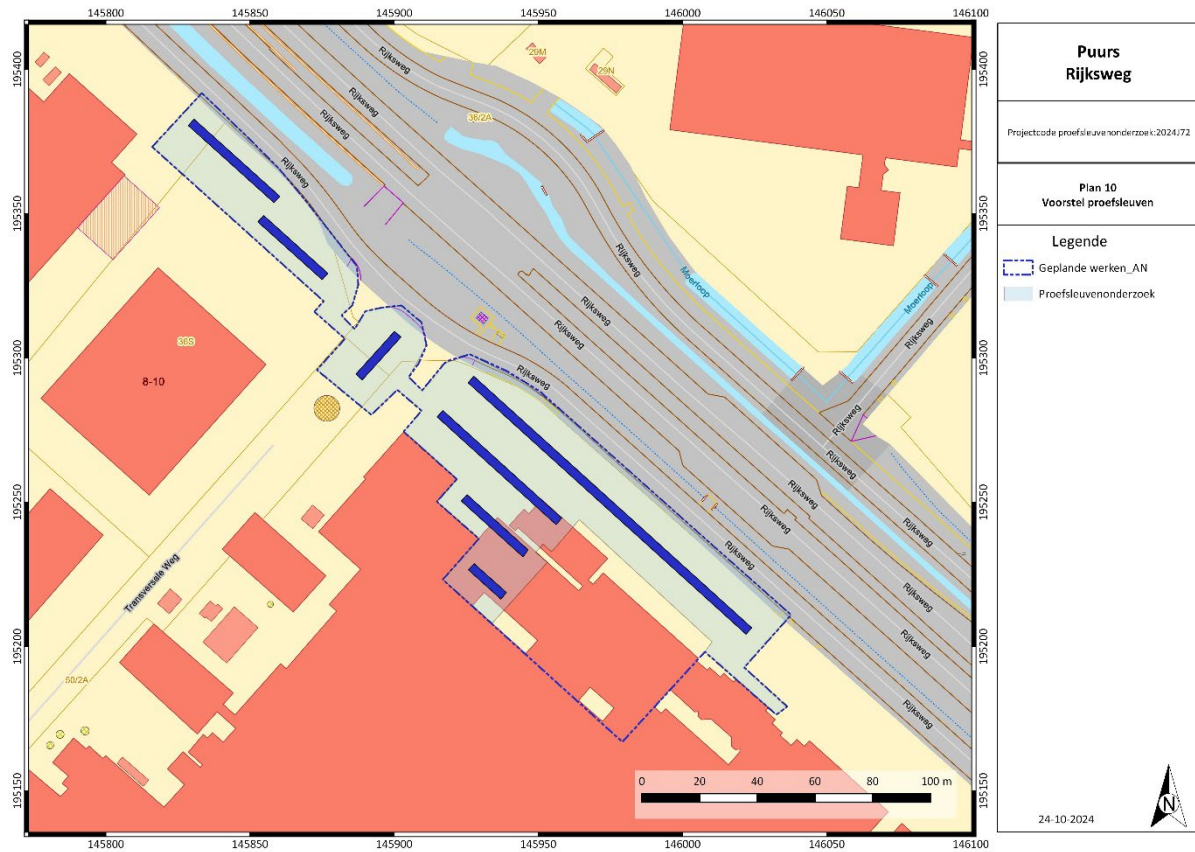
Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. De proefsleuven worden aangelegd na het verwijderen van de verharding.

Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren? Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek? Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

De sleuven worden parallel aan de Rijksweg aangelegd. Enkel de sleuf ter hoogte van de windmolen wordt haaks hierop gezet. Om een betere zichtbaarheid te krijgen van de sporen worden sleuven met een breedte van 3 m voorzien en een maximale afstand van 16 m van middelpunt tot middelpunt. Op deze manier wordt reeds 12,5% van het gebied onderzocht. Indien nodig kunnen nog ergens dwarssleuven en/of kijkvensters voorzien worden. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten

van het proefsleuvenonderzoek. Kijkvensters en/of dwarssleuven kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site te bekomen. Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek zou blijken dat het terrein ernstig verstoord is wordt overgeschakeld op proefputten.

Figuur 3: Voorstel proefsleuvenplan.

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed, onder begeleiding van de veldwerkleider. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Verspreid over het terrein worden minstens 3 profielputten aangelegd. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. De aanwezigheid van een steentijdsite kan niet uitgesloten worden. Tijdens het vooronderzoek dient er daarom aandacht geschonken te worden aan concentraties van lithische artefacten. Indien lithische vondsten aangetroffen worden dient ingeschat te worden of het om verspreide vondsten gaat of om een activiteitszone. Steentijdvondsten worden driedimensionaal ingemeten. Deze vondsten en concentraties worden aan een specialist voorgelegd om een verdere waardering van het terrein te bekomen. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van

eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.2.2. VOORWAARDEN ONDERZOEKEN

Vooraleer de onderzoeken kunnen plaatsvinden dient het onderzoeksgebied vrij te zijn. Dit wil zeggen dat elementen die het proefsleuvenonderzoek belemmeren zoals woekerende begroeiing, kleine constructies, storthopen, zandbergen etc... verwijderd dienen te worden. De bebouwing en verhardingen dienen eveneens verwijderd te zijn. De afbraak van het gebouw is opgenomen in een andere omgevingsvergunning waardoor bij huidig dossier geen bijkomende voorwaarden aan de sloop kunnen gekoppeld worden.

2.3. VOORZIENE AFWIJKINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.